עין משפט נר מצוה

כא א ב מיי' פ"ו מהל' נזירות הלכה ו:
כב ג מיי' פ"ב שם הל' כא סמג לאוין רמג:

פי' הרא"ש

נטמא בסוף מאה יכול יהא סותר פי' הכל. אבל ל' יום סותר כדדרשינן בפ"ק דכתיב ביום מלאת ימי נזרו התורה אמרה ביום מלאת תן לו ימי נזרו. ותרוייהו קראי צריכי דאי לא כתיב אלא ביום מלאת הוה אמינא היום ק' וא' שהוא יום הבאת קרבנותיו קרי' יום מלאת כמו ובמלאת ימי טהרה דכתיב גבי יולדת אבל נטמא יום ק' סותר הכל ת"ל והימים הראשונים ואי לא כתיב אלא והימים הראשונים הוה אמינא נטמא ביום הק' לא יסתור כלום ת"ל ביום מלאת: הלין ימים דנפק חד ומתחלי תרי. פר"ת דהכי מיבעיא ליה מי אמרינן כי היכי דבימים אחרונים לא בעי' אלא שיש עוד עליו נזי' ב' ימים הכי נמי בימים הראשונים לא בעי' אלא שיהא עליו נזירות ב' ימים והיינו דמיפיק חד ועייל תרי או דלמא דומיא דאחרונים לגמרי בעי' שיהא עליו יום א' שלם. דיום אחרון של נזי' שלם הוא דמביא קרבנותיו ביום שאחר השלמת נזירו' ואפ"ה אם ביום ל' [נטמא] כל זמן שלא הביאם לא פסקה נזי' אף ראשון בעי' יום א' שלם והיינו דנפקי ב' ומתחלי ג': א"ל יפלו כתיב דמשמע נפילה כל דהו: ואצטריך למכתב ב' ימים ואצטריך למכתב יפלו. דהוה מצי למכתב וקדש ראשו ביום ההוא מלבד הימים הראשונים: הוה אמינא אפילו חד. (כמת"ק) דיפלו נפילה כל דהו משמע: **מתני'** מי שנזר נזיר' מרובה יותר מל' יום ואח"כ בא לארץ להביא קרבנותיו: ב"ש אומרים [נזיר] ל' יום דקנסינן ליה למנות נזירות טהרה: וב"ה סברי דקנסינן ליה להשלים כל נזי' דמחשבינן ליה כאילו נדר בבית הקברות. ואינו עובר משום בל תאחר דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה: קתני רישא ב"ש אומרים וכו'. לא הוה צריך למימר כן דארישא קיימינן אלא דשיט' נזי' משונה: [ה"ג] דב"ש סברי ארץ העמים משום אוירא גזור. דאפילו נכנס לה בשידה תיבה ומגדל טמא שהחמירו על ארץ העמים לטמא אף האויר ולא כדין טומאת מת. הלכך אין טומאתה כטומאת מת ודי בל' יום. וב"ה סברי משום גושה גזור כדין מאהיל על הגוש ואם נכנס בשידה תיבה ומגדל טהור הלכך טו"מ כדין מאהיל על המת והוי כנדר בבית הקברות:

אמר רבא מ"ט דר"א אמר קרא 1כי טמא נזרו משום דבטומאה נזר איתיביה אביי הריני נזיר מאה יום ונטמא בתחלת מאה יכול יהא סותר ת"ל והימים הראשונים יפלו אעד שיהו לו ימים ראשונים וזה אין לו ראשונים נטמא בסוף מאה יכול יהא סותר ת"ל והימים הראשונים יפלו מכלל דאיכא אחרונים וזה אין לו אחרונים נטמא ביום מאה חסר אחת יכול לא יהא סותר ת"ל והימים הראשונים יפלו מכלל דאיכא אחרונים וזה יש לו ראשונים ואחרונים והא בטמא שנזר לא מצית אמרת מדקתני הריני נזיר מאה ונטמא בתחלת מאה וקתני עד שיהו לו ימים ראשונים תיובתא א"ל רב פפא לאביי הלין ימים דקאמרינן דנפק חד ומתחילין תרין או דלמא דנפקין תרין ומתחילין תלתא לא הוה בידיה אתא שייליה לרבא א"ל ביפלו כתיב ואיצטריך למיכתב ימים ואיצטריך למיכתב יפלו דאי כתב רחמנא ימים ולא כתב יפלו ה"א (א) עד דנפקין תרין ועיילין תלתא כתב רחמנא יפלו ואי כתב יפלו ולא כתב ימים הוה אמינא אפילו חד כתב רחמנא ימים:

מתני' ה)מי שנזר נזירות הרבה והשלים את נזירותו ואח"כ בא לארץ בש"א נזיר שלשים יום ובית הילל אומרים גנזיר בתחלה מעשה בהילני המלכה שהלך בנה למלחמה ואמרה אם יבוא בני מן המלחמה בשלום אהא נזירה שבע שנים ובא בנה מן המלחמה והיתה נזירה שבע שנים ובסוף שבע שנים עלתה לארץ דוהורוה ב"ה שתהא נזירה עוד שבע שנים אחרות ובסוף שבע שנים נטמאת ונמצאת נזירה עשרים ואחת שנה אמר רבי יהודה לא היתה נזירה אלא ארבע עשרה שנה:

גמ' א] קתני רישא בית שמאי אומרים נזיר שלשים יום ובה"א נזיר בתחלה לימא בהא קמיפלגי דבית שמאי סברי גארץ העמים משום גושה גזרו עליה

ובית

הכי גרסינן ונטמא בתחילה. פירוש ביום ראשון ב] וזה אין לו [ראשונים] הילכך יום שנטמא ממנין נזירותו הוא וימנה צ"ט לזה ויגלח ביום מאה שהוא יום ק"א למנינו: נטמא בסוף מאה. ביום אחרון יכול יהא סותר הכל ת"ל והימים הראשונים יפלו מכלל דאיכא אחרונים לבא עליו כשנטמא ומסתמא שנים בעינן דומיא דראשונים ולכך אינו סותר הכל ואם תאמר והא תנן (לעיל דף טז.) במתניתין (כו') נטמא ביום מאה סותר שלשים לר"א וי"ל דהכי נמי קאמר יכול יסתור הכל ת"ל והימים הראשונים יפלו וזה אין לו אחרונים ולכך לא יסתור הכל אבל שלשים מיהא סותר מדרשא דדרשינן בפ"ק (דף ו:) וזאת תורת הנזיר ביום מלאת נטמא ביום מלאת תן לו תורת נזיר וצריכי הני תרי קראי דאי לאו זאת תורת הנזיר ה"א דכי נטמא ביום אחרון שהוא יום מלאת לא יסתור כלל ואפילו שלשים יום כתב רחמנא זאת תורת הנזיר וא"ת א"כ לכתוב זאת תורת הנזיר ולשתוק מוהימים הראשונים יפלו וי"ל א"כ הוה אמינא ביום מלאת היינו יום ק"א כמו ובמלאת ימי טהרה (ויקרא יב) דהוי לאחר שמלאו ימי טהרה שהוא יום התגלחת שמלאו ימיו כבר וההוא סותר שלשים יום אבל נטמא יום מאה יסתור כולם כתב רחמנא והימים הראשונים יפלו דאפילו נטמא ביום מאה [אינו] סותר כולם ועוד דלא סגי דלא לכתוב והימים לאפוקי תחלת המאה שלא היו לו ראשונים: **ה"ג** וזה יש לו אחרונים. יום טומאה ויום מאה שאחריו שהוא כולו ממנין הנזירות כל כמה שלא הביא קרבנותיו דאפילו לרב מתנא דאמר מקצת היום ככולו מצוה עליו להשלים לכתחלה כדאמר בפ"ק (דף ו.): **מדקתני** הריני נזיר ק' יום ונטמא. אלמא שנדר בטהרה והדר נטמא: **אמר** ליה רב פפא לאביי הלין ימים. הראשונים דקאמר ר' אליעזר דנפק חד ומתחילין תרין דהיינו ביום שני לנזירותו או דלמא דבעינן יום אחד שלם כי היכי דבימים אחרונים איכא חד יום שלם דהיינו יום המאה ה"נ בימים הראשונים כי מתחיל תלת אבל כי נטמא ביום שני דפעמים אינו אלא שני חצאי ימים כגון דקבל נזירות אתמול בחצי היום והיום נטמא בחצי היום ואם תאמר ונפשוט ליה ממתניתין דקתני ר"א [אומר] לא לבו ביום מכלל דיום שלאחריו סותר וי"ל דלא חש ר' אליעזר להזכיר רק ממה דפליג אדרבנן דאמרי בו ביום מביא קרבן טומאה ואמר להו ר' אליעזר לא לבו ביום וה"ה נמי לא ביום שני עד שלישי ואם תאמר ולפשוט ליה מברייתא דאייתי לעיל גופא[1] נטמא בתחילת מאה יכול יהא סותר וכו' מכלל דכי נטמא ביום שני ודאי סותר וי"ל תחילת מאה ג] היינו נמי יום שני [קרא][2] תחילת מאה ועי"ל דמשום דלרבנן סותר אפילו ביום ראשון קאמר להו ר"א [דאינו] סותר וא"ת ונפשוט ליה מסיפא דקאמר כי נטמא ביום מאה חסר אחת דסותר אלמא דבתרי יומי סגי ליה וה"ה בתחילת נזירות דמסתמא אחרונים דומיא דראשונים וי"ל דאחרונים פשיטא ליה דבתרי יומי סגי ליה לפי שיש שם יום שלם דהיינו יום מאה אבל בתחילת נזירות פעמים דליכא אלא שני חצאי ימים כגון אם נדר בחצי יום לכך מספקא ליה אי לכך בעינן דנפקא תרין וקאי בתלת אבל קשה דליפשוט ליה מברייתא דלעיל דמתחיל ומונה מיד פי' משביעי וכי נטמא בשמיני דליכא אלא ב' ימים מביא קרבן טומאה (לו) לר"א וצריך לומר דלא שמיע ליה להא ברייתא דלעיל אי נמי שמיע ליה וקבעי טעמא מקרא א"נ י"ל כדפרישית לעיל דהא דבעינן דנפקא תרין וקאי אתלת משום דבעינן יום שלם שחל עליו נזירות דומיא דאחרונים אבל לעיל כיון דנזירות חל עליו משביעי דנטמא בשמיני יש כאן שביעי שלם ולכך כיון דנטמא בשמיני מביא קרבן טומאה וקצת קשה הא שביעי אינו שלם שצריך להזות ולטבול קודם חילול הנזירות: לשון הג"ה א"ל יפלו כתיב משמע נפילה כל דהו לרבות ה) שלא בא נמי יום שלם: ואיצטריך למיכתב ימים ואיצטריך למיכתב יפלו. דמאי למיכתב הכי וקדש ראש נזרו ביום ההוא מלבד ימים הראשונים ולשתוק מיפלו: עד דנפקי תרין ועיילי תלת. דימים משמע הכי דבעינן דומיא ו) דאחרון דאיכא יום שלם כתב רחמנא יפלו דמשמע כל דהו דנפק חד וקאי בתרין: ואי כתב רחמנא יפלו הראשונים ולא כתב ימים דמאי למיכתב והראשונים יפלו ה"א ואפילו לבו ביום כת"ק ולשון יפלו קאי אנזירות דעלמא כתב רחמנא ימים: **מי** שנדר בחוצה לארץ נזירות הרבה מל' יום והשלים נזירותו בחוצה לארץ ואח"כ בא לארץ. לאו דוקא במקרה בעלמא דלא סגי דלא אתי לארץ ישראל להקריב קרבנותיו ולהשלים נזירותו למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה: **נזיר** שלשים יום. בגמרא מפרש דמדרבנן קנסא בעלמא הוא שגזרו[3] בארץ העמים דגזרו עליהם טומאה ומן התורה ודאי טהור ויצא ידי נזירותו: **נזיר** בתחילה. לחזור ולהתחיל כל מניינו גם דברי ב"ה קנס ומדרבנן והכי מפורש בגמרא: **ובסוף** שבע שנים באה ואחר כך נטמאת. ד] וי"מ[4] בגמרא דלא נבלעו [אלו] באלו [מדמנינן] אחת ועשרים שנה: **אמר** רבי יהודה לא היתה נזירה אלא י"ד שנה. בגמ' מפרש לה:

לימא

אמר רבא מאי טעמא דר' אליעזר. אליבא דעולא: אמר קרא והימים הראשונים מכלל דאיכא אחרונים וזה אין לו אחרונים. לפיכך אינו סותר כולן אלא שלשים. ורבי אליעזר לטעמיה כדאמרינן בפירקא קמא (לעיל דף ו:) זאת תורת הנזיר ד) (ב) א]: **נטמא ביום מאה חסר אחת.** דהשתא איכא תרי מקצת יום צ"ט וכל יום מאה: **ומדקתני הריני נזיר** ב]**מאה יום** (ג) **ונטמא בתחילת מאה.** דהיינו בו ביום וקתני שיהו לו ימים הראשונים אלמא שמעינן מהא דבנזיר טהור שנטמא נמי אמר ר' אליעזר דבעינן ימים הראשונים ותיובתא דעולא: **הלין ימים דבעינן.** אליבא דרבי אליעזר מפיק חד ומתחילין תרין שעומד ביום שני כשנטמא: **או נפקין תרין ומתחילין תלתא.** דבעינן שני ימים שלימין: **אמר ליה יפלו כתיב.** דמשמע דליהוון תרין בנפילה וכגון דנפקין תרין ועיילין תלת: ג]**ואי כתב רחמנא ימים ולא כתב יפלו.** אלא והימים הראשונים יעזוב ה"א האי דכתיב ימים משמע כגון דנפיק חד ועיילין תרין ד]ואפילו הכי אקיים ימים דהא כבר עייל יום שני כתב רחמנא יפלו דמשמע ימים שלימים: **ואי כתב יפלו ולא כתב ימים הוה אמינא אפילו חד.** כלומר הוה אמינא דהאי דכתיב יפלו משמע אכולהו ימים שכבר מנה או ארבעה או תלתא או תרין או חד. ואית דמפרשי אי כתב יפלו ולא כתב ימים ה"א האי דכתיב יפלו אפילו חד משמע והאי דכתיב יפלו ה]אנזירים דעלמא קאי כלומר ונפיק חד ועיילין תרין ואיקיים לו יפלו. לשון אחר דאי כתב רחמנא ימים ולא כתב יפלו הוה אמינא עד דנפקין תרין ועיילין תלת דב' ימים שלימין בעינן ואי כתב יפלו ולא כתב ימים הוה אמינא דאפילו חד דיפלו משמע נפילה והאיכא נפילה דחד יומא להכי כתב רחמנא ימים דבעינן דנפיק חד ועיילין תרין: **לימא בהא קמיפלגי דב"ש סברי משום גושה גזרו.** ולא משום אוירא והויא קלישא טומאתה ומשום הכי סגי לה בשלשים יום:

וב"ה

מסורת הש"ס

א) [עדיות פ"ד מי"א], ב) כתובות ז., ג) [לקמן נד: נה.], ד) [במדבר ו], ה) צ"ל דלא בעי נמי, ו) צ"ל דאחרונים,

תורה אור השלם

1. וְהִזִּיר לַייָ אֶת יְמֵי נִזְרוֹ וְהֵבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְאָשָׁם וְהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים יִפְּלוּ כִּי טָמֵא נִזְרוֹ: במדבר ו יב

נוסחת הריב"ן

א] הנזיר נטמא ביום מלאת כו' הס"ד: ב] ומנה יום אחד ונטמא כו': ג] דלאי: ד] (ואפ"ה כו' ימים שלמים) ליתא בכ"י: ה] אנזיר קאי כלומר כו':

הגהות הב"ח

(א) גמ' הוה אמינא (עד דנפקין תרין ועיילין תלתא). תא"מ ונ"ב ס"א דנפק חד ועיילין תרין: (ב) רש"י ד"ה אמר קרא וכו' הנזיר וגו' הס"ד ואח"כ מ"ה נטמא ביום מלאת וכו' נטמא ביום מאה וכו' דהשתא איכא תרי יומי מקצת: (ג) ד"ה ומדקתני הריני נזיר ק' יום ומנה יום אחד ונטמא בתחילת:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' קתני רישא וכו'. נ"ב כאן שייך תוס' ד"ה קתני שנדפס בדף הסמוך: ב] תום' ד"ה ה"ג ונטמא בתחלה פי' ביום ראשון. כאן הס"ד ואח"כ מה"ד וזה אין לו וכו': ג] ד"ה אמר לי' רב פפא לאביי וכו' היינו נמי יום שני. נ"ב עי' א"מ: ד] ד"ה ובסוף שבע שנים וכו' וי"מ בגמ'. על תיבות וי"מ בגמ' נ"ב הא"מ מוחק זה:

הגהות התוספות

1. צ"ל אביי גופיה. 2. צ"ל דנקרא. 3. צ"ל שגזר ותיבת שגזרו נמחק. 4. צ"ל מפרש בגמרא כו'.